

Svätomariánska púť

Miesta mariánskeho kultu

Prešovský kraj

Kostol sv. Martina
v Lipanoch

Kostol sv. Martina v Lipanoch

Adresa:

Námestie sv. Martina 868, 082 71 Lipany

GPX súradnice:

49.154404, 20.962751

Kontaktné údaje:

Tel číslo: +421/51/4572108

Mobilné tel. číslo:

Email: farnost.lipany@gmail.com

web: <http://www.ke-arcidieceza.sk>

Praktické informácie:

Kostol sa nachádza v strede mesta Lipany vpravo od štátnej cesty 68 v smere od obce Kamenica.

Krátka súhrnná informácia:

Kostol sv. Martina v Lipanoch pochádza z roku 1349. Objekt bol viac krát prestavovaný a upravovaný (1493, 1513, 1691, 17. storočie, 1748, 1888, 20. storočie). Klenotom kostola je hlavný oltár, ako aj oltár sv. Anny s viacerými drevenými plastikami z dielne Majstra Pavla z Levoče. Drevořezby patria k najcennejším a najstarším na Slovensku. Barokový kostol má obdĺžnikový pôdorys s rovným záverom. Je národnou kultúrnou pamiatkou.

Všeobecné informácie:

Lipany sú situované v strednej časti Spišsko-šarišského medzihoria, 10 km severozápadne od okresného mesta Sabinov. Obec je doložená z roku 1312. V období stavovských povstaní zažíva mesto úpadok. Hospodársky život ožil v polovici 18. storočia. V roku 1849 došlo pri Lipanoch k bojom medzi ruským a maďarským vojskom. V roku 1880 mestečko vyhorelo. Známe bolo tunajšie hrnčiarstvo, ručná výroba obuvi, krajčírstvo a výroba náradia. Po roku 1918 boli obyvatelia väčšinou malí roľníci a drobní živnostníci, mnohí sa vysťahovali. Počiatky farnosti sa spájajú s prvou písomnou zmienkou o meste. Kostol bol postavený na prelome 13. – 14. storočia v neskororománskom slohu. V priebehu storočí menil svoju podobu. Prešiel kompletnou rekonštrukciou interiéru aj exteriéru. Skvostom lipianskeho kostola je neskorogotický hlavný oltár umiestnený

v presbytériu, ktorý pochádza z dielne Majstra Pavla z Levoče z obdobia 1512 – 1520. Vo vrchnej časti oltára, v jeho strede, je výjav korunovácie Panny Márie Najsvätejšou Trojicou, v dvoch poloviciach štítu sú umiestnené sošky sv. Barbory a sv. Kataríny Alexandrijskej. V oltárnej skrini stoja tri sochy: sv. Martin z Tours so žobrákom pri nohách, Madona s Ježiškom a sv. Mikuláš. Na otvorených krídlach je vyobrazené: Zvestovanie, Narodenie Pána, Navštívenie a Smrť Panny Márie. Na zatvorených krídlach je vyobrazený tzv. Pašiový cyklus: Kristus v Getsemanskej záhrade, Kristus pod krížom, Zajatie Krista, Kalvária, Kristus pred Pilátom, Sňatie z kríža, Kristus sa lúči s Pannou Máriou a Ecce Homo. V lodi kostola je umiest-

nená krstiteľnica z 15. storočia. Nad krstiteľnicou je umiestnený kríž s plastikou Krista. Korpus aj kríž je drevorezba z druhej polovice 15. storočia a pochádza z dielne Majstra Pavla z Levoče. V južnej kaplnke sv. Tomáša apoštola je umiestnený neskorogotický oltár sv. Anny, ktorý je starší ako hlavný oltár. Klenotom oltára je drevená socha sv. Anny, ktorá drží na jednej ruke dieťa, Ježiša Krista, a na druhej ruke Pannu Máriu, tiež ako dieťa. Oltár je tabuľový. V severnej kaplnke sv. Kríža je umiestnený oltár, v skrini ktorého je pieta – mŕtvy Kristus v lone Panny Márie. Drevorezba pochádza z druhej polovice 14. storočia a patrí medzi najstaršie pamiatky vôbec.

Ďalšie atrakcie v okolí:

Hradisko Lipany – Kamenický hrad – Spiaci mních (kamenný útvar) - Centrum ľudovej kultúry a mlyn v Krivanoch – NPR Čergovský minčol

Najbližšie informačné centrum:

Informačné centrum - Kultúrne centrum na Korze, Námestie Slobody 62, 083 01 Sabinov, +421/911 949 678, kic@kulturnestredisko.sk